

Summary

Vývoj hospicové paliativní péče se zaměřením na Německo a Českou republiku
Development of hospic-paliative care with focus on Germany and Czech Republic

Ruth Kubíčková

Cílem diplomové práce je zmapovat vývoj, stěžejní okamžiky a současnou podobu hospicové paliativní péče, a zároveň potvrdit tezi, že péče o duchovní stránku umírajících byla již od počátku organizovaného rozvoje hospicové péče její integrální součástí a i dnes tvoří jeden z jejích základních nosných pilířů.

První kapitola je věnována rozboru a uvedení do oborové terminologie, jejíž jasné vymezení je stěžejní nejen pro dialog uvnitř sítě poskytovatelů a specialistů na poli paliativní péče, ale rovněž pro komunikaci a spolupráci interdisciplinární, která je dle definic paliativní péče základem jejího holistického přístupu k pacientům.

Z kapitoly druhé a třetí, které se zabývají vývojem ošetrovatelské péče od starověku až po diversifikaci moderní hospicové paliativní péče na konci dvacátého století, vyplývá, že stěžejní roli jak v pojetí institutu pečovatelsví, tak ve formách a způsobech poskytování péče sehrálo křesťanství, které svým ústředním přikázáním lásky k bližnímu navždy změnilo přístup k péči o potřebné a trpící.

V reakci na převratný rozvoj možností medicíny a lékařské intervence v polovině devatenáctého století, doprovázený přehlížením potřeb umírajících a obecně značným poklesem zájmu o problematiku smrti a umírání, začalo na přelomu devatenáctého a dvacátého století docházet ke vzniku vůbec prvních zařízení určených výhradně péči o umírající, jejichž stavebními kameny byly vedle zmíněných křesťanských principů zejména duchovní útěcha a podpora umírajících. Na tyto rané hospicové iniciativy následně navázalo moderní hospicové hnutí, které výše uvedené principy propojilo s odbornou péčí lékařskou orientovanou na léčbu bolesti a dalších symptomů.

Kapitola čtvrtá přibližuje současnou podobu hospicové paliativní péče, jak z hlediska forem, tak požadavků na její poskytování. Z uvedených údajů vyplývá, že ačkoli bylo od šedesátých let dvacátého století dosaženo značných pokroků, stále není dostatečně vyřešeno začlenění paliativní péče do prostředí běžných nemocnic, kde je jí zejména na jednotkách intenzivní péče či v léčebnách dlouhodobě nemocných obzvláště zapotřebí.

Pátá a šestá kapitola podávají obraz vývoje a současného legislativního zakotvení hospicové paliativní péče v Německu a České republice. Z jejich vzájemného srovnání vyplývá, že do německého právního systému se podařilo hospicovou a paliativní péči inkorporovat komplexněji než v prostředí českém, což je patrné zejména na formách jejího financování či na způsobu využití práce dobrovolníků.

Závěrečná sedmá kapitola reflektuje úlohu duchovní péče v rámci celkové péče o pacienta, přičemž jako hlavní nedostatek definuje nedostatečnou přípravu absolventů teologických fakult na práci s umírajícími a trpícími.

Jednotícím vyústěním celé práce se stává tvrzení, že ačkoli duchovní péče tvořila již od počátku stěžejní složku hospicové paliativní péče, a objevuje se jako základ všech jejích definic, v současné době formy jejího poskytování poněkud ustrnuly a dostatečně se nerozvíjejí. Se vzrůstající rolí a specializací paliativní medicíny se tato tendence stává obzvláště patrnou.

Se specializací zdravotní péče je třeba držet krok a přizpůsobit nově vznikajícím potřebám i formu a způsob duchovní útěchy. Je úkolem teologických fakult, a zároveň výzvou do dalších let, tento požadavek na vyškolení specializovaných duchovních terapeutů naplnit a napomoci tak proniknutí teologie prostého života do sféry, kde je jí obzvláště zapotřebí – k lůžkům umírajících a trpících.